Matti Mäkelä 10.10.2022

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokuntaan 11.10.2022, HE 167/2022 vp

Metsäteollisuuden lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä ja kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 29 a ja 48 §:n muuttamisesta

Pyydettynä lausuntona hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä ja kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain muuttamisesta Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

1 Yleistä

Hallituksen esitys laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä muodostaa tärkeän metsäpoliittisen kokonaisuuden, jonka on tarkoitus korvata nykyinen kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain mukainen tukijärjestelmä. Metsätalouteen suunnatut kannusteet ovat tarpeellisia ja perusteltuja myös jatkossa. Ne ovat tutkitusti lisänneet yksityisiä investointeja metsätalouteen ja vaikuttaneet siten merkittävästi siihen, että Suomen metsävarat ovat olleet kasvussa jo 50 vuoden ajan. Metsien vuotuinen kasvu on kuitenkin viime vuosina hidastunut. Suunta voidaan palauttaa kasvu-uralle hoitamalla metsiä aktiivisesti ja oikeaan aikaan. Kannustinjärjestelmällä on tässä suuri merkitys.

Hallituksen esityksen tavoitteet ovat kannatettavia. Metsien kasvun ja terveyden edistäminen on ollut Suomelle tärkeää vuosikymmeniä, ja tulevina vuosina merkitys korostuu entisestään. Toimenpiteet kasvun lisäämiseksi kasvattavat onnistuessaan metsien hiilinieluja ja turvaavat samalla puuraaka-aineen saantia pitkällä aikavälillä. Terveet ja elinvoimaiset metsät luovat taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia, tuottavat ilmastohyötyjä sekä metsien hiilensidonnan että puupohjaisten tuotteiden kautta.

Metsäteollisuus ry korostaa myös kannustejärjestelmän tärkeää roolia edistettäessä metsien biologista monimuotoisuutta, metsätalouden vesiensuojelua sekä ylläpidettäessä ja kehitettäessä yksityistä metsätieverkostoa.

Metsäteollisuus ry katsoo, että hallituksen esitykseen sisältyvä kokonaisuus erilaisine työlajeineen on tasapainoinen kokonaisuus. Lisäksi on tärkeää, että ehdotettava kannustinjärjestelmä on metsänkäsittelytapaneutraali. Työlajit soveltuvat yksityisten maanomistajien hyödynnettäväksi tukiehtojen täyttyessä, vaikka maanomistaja harjoittaisi tasaikäistä metsänkasvatusta, jatkuvaa kasvatusta tai näiden yhdistelmää. Metsänkäsittelymenetelmä tulee valita maanomistajien tavoitteet ja kasvupaikan erilaiset

olosuhteet huomioiden. Kannustejärjestelmä, joka ohjaisi sapluunamaisesti esimerkiksi jatkuvaan kasvatukseen, ei johtaisi hyvään lopputulokseen.

Hallituksen esitys on asiantuntevasti ja osallistavasti valmisteltu. Metsäteollisuus kannattaa hallituksen esityksessä valittua EU:n valtiontukisääntelykehystä, jonka mukaan osa kokonaisuudesta notifioidaan uusien maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden valtiontukea koskevien suuntaviivojen perusteella ja osa kokonaisuudesta perustuu de minimis -asetuksen mukaiseen valtiontukeen. Tämä malli vähentää kannustinjärjestelmän hallinnollista raskautta, joka on yksi tärkeä uudistuksen tavoite. Tässä yhteydessä Metsäteollisuus ry muistuttaakin aktiivisesta EU-tason vaikuttamisesta, jotta komission vuoden 2023 lopulla antama uusi vähämerkityksellistä valtiontukea koskeva asetus vastaa Suomen tarpeita myös metsätalouden kannustejärjestelmän osalta.

Metsäteollisuudella ei ole muutosehdotuksia kestävän metsätalouden määräaikaiseen rahoituslain 29a §:ään ja 48 §:ään esitettyihin muutoksiin.

2 Metsäteollisuus ry:n nostoja esitettävistä työlajeista

Taimikon ja nuoren metsän hoito sekä pienpuun keruu

Metsäteollisuus ry pitää tärkeänä kannustaa yksityismetsänomistajia taimikon varhaisperkaukseen, taimikon ja nuoren metsän harvennukseen sekä siihen kytkeytyvään pienpuun keruuseen. Nuoren metsän hoidon ja pienpuun korjuun tuella voidaan hoitaa metsien rästikohteita ja saattaa ne hyvään kasvukuntoon. Toiminta tukee samalla myös Suomen huoltovarmuutta.

Hallituksen esityksessä esitetyt muutokset nykyiseen taimikonhoidon, nuoren metsän hoidon ja pienpuun keruun tukeen ovat pääasiassa perusteltuja. Metsäteollisuus ry:n mielestä pienpuun keruuseen liittyvän kuolleen pystypuun keruukiellon ei kuitenkaan tulisi olla ehdoton. Monimuotoisuudelle tärkeää kuollutta puuta ei tule kerätä, mutta esimerkiksi metsätuhojen seurauksena saattaa muodostua tilanteita, joissa kannustaminen kuolleen pystypuun keruuseen voisi olla perusteltua.

Suometsän hoitosuunnitelma ja vesiensuojelu

Hallituksen esityksessä nykylainsäädännön mukainen suometsän hoidon tuki korvattaisiin suometsän hoitosuunnitelman tuella sekä suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen tuella. Metsäteollisuus ry:n mielestä esitys on kannatettava. Koska esitetty malli poikkeaa merkittävästi nykyisestä, kokonaisuuden toimivuuteen liittyy kuitenkin suuria epävarmuustekijöitä.

Suometsien aktiivinen ja kestävä hoito on olennainen osa suomalaista metsätaloutta. Samalla on kuitenkin tärkeä tiedostaa, että suometsien hoito edellyttää enemmän osaamista kuin kivennäismaiden. Mikäli kokonaisuudesta ei muodostu lopulta maanomistajille houkuttelevaa, toimenpiteitä voidaan toteuttaa tämän seurauksena ilman tukea ja tarvittavaa osaamista. Tällöin myöskään lopputulos ei välttämättä vastaa

yhteiskunnan tavoitetta. Metsäteollisuus ry katsookin, että kokonaisuuden osalta mallin toimivuutta tulee seurata tarkkaan. Mikäli kannusteet eivät toimi toivotulla tavalla, muutoksia tulee voida tehdä nopealla aikataululla.

Metsätiet

Metsäteiden perusparannus ja perusteltu uusien metsäteiden tekeminen ovat äärimmäisen tärkeitä työlajeja uudessa kannustejärjestelmässä. Toimiva tieverkosto mahdollistaa metsäteollisuuden puuhankinnan ja metsätalouden harjoittamisen sekä tukee olennaisesti metsien virkistyskäyttöä ja metsäpalojen torjuntaa. Metsäteiden hyödyt heijastuvat laajalle.

Kannustejärjestelmää valmistellut METKA-työryhmä esitti metsätieverkoston kehittämiseen ja ylläpitoon suunnattuja kannusteita myönnettäväksi tiekunnalle. Valmistelijoiden selvityksen mukaan sovellettavat valtiontuen suuntaviivat eivät kuitenkaan mahdollista työryhmän esittämää mallia siten, että se olisi hallinnollisesti järkevästi toteutettavissa. Tämä on metsäteollisuuden näkökulmasta pettymys, koska tiekuntamalli olisi periaatteellisella tasolla vähemmän byrokraattinen tapa edistää tiehankkeita. Kannustejärjestelmän toimeenpanossa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kannusteet aidosti edistävät metsätiehankkeiden toteuttamista nykyistä enemmän.

3 Metsätalouden uuden kannustejärjestelmän toimeenpano

Metsäteollisuus ry:n mielestä uusi kannustejärjestelmä tulee saattaa voimaan siten, että nykyisten ja tulevien kannusteiden väliin jäävä katko vältetään. Voimaantuloa valmisteltaessa tulee ottaa huomioon Suomen metsäkeskuksen tietojärjestelmiin tehtävät muutokset, jotta vältetään vastaavat hallinnolliset haasteet, jotka muodostuivat edellisen uudistuksen seurauksena. Lisäksi on myös selvää, että vastaavia tietojärjestelmämuutoksia tarvitaan myös yksityisten toimijoiden järjestelmiin.

Lisäksi Metsäteollisuus ry korostaa lain nojalla annettavan valtioneuvoston asetuksen merkitystä. Sen ei tule vesittää lain hyviä tavoitteita vaan ohjata käytännössä aktiiviseen metsänhoitoon. Tämä tarkoittaa tukitasojen tarkoituksenmukaista mitoittamista huomioiden nykyinen taloustilanne, jossa inflaatio on huomattavasti korkeammalla kuin pitkään aikaan.

Metsäteollisuus ry

Paula Lehtomäki
toimitusjohtaja